

Ventada al mausoleu

És un dels embolics més embullats que la Junta Central Fallera (JCF) ha d'afrontar en el present exercici lèstiu: un important nombre de juntes locals comarcals ultimen la implantació d'una federació que la JCF considera incompatible amb la seua existència. D'altra banda, des del sistema digestiu de la ciutat, la Junta Central veu també com un conjunt de falles de l'àrea metropolitana de València, capitanejades per Carles Tonda, faller veterà i secretari personal de Clementina Ródenas, presidenta de Diputació de València, busquen un canvi estructural de l'organització que regula des del franquisme els destins de la festa. I, observant des de fora, la societat valenciana sospita que, com a teló de fons d'aquest conflicte, hi ha un enfrontament social i polític *de facto* entre socialistes i regionalistes (el president de la JCF és Santiago Cervino, regidor de fires i festes d'UV a l'Ajuntament de València).

La Junta com a censor. El final de la guerra del 36 va venir acompanyat a València amb el propòsit regeneracionista dels *nacionals* envers les falles, que consideraven perilloses, barroeres i descarades (no en va: durant la República tenien un marcat tarannà anticlerical i políticament molt crític). Així doncs, al 1939, a iniciativa de l'alcalde de la ciutat, José Manglano, va nàixer la JCF, que en els seus inicis tenia uns objectius clarament censurs. Al llarg de la seua història, la JCF ha deixat la censura i ha preservat el convencionalisme, metoditzant el món faller. El president de la Junta —segons els seus reglaments, l'alcalde— ha anat delegant en el regidor corresponent de fires i festes, que ha acabat convertint-se en el vertader president. No obstant, és el secretari general qui acostuma a exercir el paper real de president. Així doncs, segons el signe polític de l'Ajuntament, s'han fet esforços per pintar els moviments de la JCF d'un color determinat.

Els membres de la Junta, com també el secretari general, són escollits pels components de les comissions falleres, que formen l'anomenada assemblea de presidents. I el camí que ha seguit l'or-

La Junta Central Fallera, mausoleu conservador de tots els tipismes fallers, contempla en aquests moments com, des de dos fronts, s'intenten canviar part de les seues fèrries directrius.

ganització, les despeses de la qual sufraga l'Ajuntament, ha estat marcadament tradicional. Té un reglament i règim legal propi que es concreta als anomenats congressos fallers. No obstant, els anys en què el PSPV-PSOE va estar al capdavant del consistori valencià (del 79 al 91) es van fer intents de progressisme per agilitar i adequar als temps l'engranatge de l'organització. Fou Pere Maroto, secretari general de la JCF des del 1979 al 1981, qui més s'hi va implicar. Diu Maroto que "des de Junta Central és molt difícil canviar res perquè ràpidament els presidents de comissions invoquen la tradició i ho paren tot". Actualment, Maroto està desvinculat del món faller, i no té desitjos de tornar a connectar-hi: "vaig perdre en les falles la meua joventut. La tradició és utilitzada en aquest àmbit com una arma aturadora." La resta d'anys de govern municipal socialista, el president de la Junta, Enrique Real, es va mantenir, com ha fet el PSOE en general, entre el títubeig i el consentiment amb als sectors més conservadors. Sota el seu mandat es va acceptar el *valenciano* de la Real Academia de Cultura Valenciana al Reglament de la JCF com a idioma oficial de les falles. Després, amb l'arribada al poder del PP-UV, el tradicionalisme ha regnat amb còmoda intensitat.

Una ventada reivindicativa.

La Junta, com a òrgan regulador de la festa, afecta uns 400.000 fallers de tot arreu, membres de 372 comissions de València i d'unes 390 de fora de la ciutat. Des del setembre passat, 22 de les 42 juntes locals existents al País Valencià han concretat una vella proposta: federar-se, perquè pensen que la JCF, com a creació dependent de l'Ajuntament de València, atén les disposicions de les falles metropolitanes, i menysprea les altres. Les juntes federades utilitzaran en llibrets i monuments el català normatiu i estan creant el seu propi reglament, cosa que la JCF no tolera perquè el considera incompatible amb el seu. Per Alfred Garós, vice-president de la junta local d'Alzira, una de les impulsores de la federació, al costat de les de Carcaixent, Gandia i Cu-

Carles Tonda. Un conjunt de falles de l'àrea metropolitana de València busquen un canvi estructural.

llera, les falles de les comarques mantenen respecte a la JCF una relació de vassallatge. Segons Garós, "les juntes locals no estan representades a la Junta Central. Només hi ha una delegació de juntes locals a la JCF, i, segons el reglament, no poden haver-hi fallers de fora de València al seu si. La idea inicial, no és trencar amb la Junta Central, sinó participar-hi, agilitant el treball amb una federació nostra. La JCF no diria res si nosaltres acceptàrem de ple el seu reglament. Però volem un de propi que facilite l'enteniment interfederat. Si Junta no vol comprendre això, allà ella".

Dins dels objectius de la federació, també hi ha un major acostament al món cultural, mitjançant una unió entre les juntes locals que fins ara no s'havia donat, en paraules d'Alfred Garós: "la JCF continua igual que als anys 60. No hi ha canvis". La major part dels ajuntaments dels pobles de les juntes són socialistes, el que ha fet que la rumorologia propague que el PSOE vol traslladar al món de les falles la lluita pel poder. Per Garós, "els qui treballem dia a dia per la federació pertanyem a un ventall molt ampli d'opcions polítiques. Segurament, és la JCF la que fa una baralla política d'això, perquè l'actitud de la presidència és una cosa semblant a "feu el que vulgueu, però quan ja no estiguem al càrrec".

El nòm de Carles Tonda ix a relluir dins d'aquest context, perquè simpatitzants de la postura de la JCF el consideren com l'home en l'ombra que ha inspirat la federació. Garós afirma: "El nostre tracte amb Tonda es justifica perquè és el representant de la Diputació de València, ja que hem d'informar aquest òrgan de la creació d'una corporació supramunicipal." No obstant, Tonda, tot i estar d'acord amb els postulats federacionistes, afirma que no hi està directament implicat. Ell, en canvi, sí que és el cap visible d'un moviment faller de la ciutat de València que pretén reformar, amb bastant moderació, certes directrius de la JCF. Aquest col·lectiu, l'integren, entre altres, membres destacats de falles com les de Montolivet, Passeig Marítim, o Benicalap-Campanar. Aquestes i altres comissions passaran a formar part de la plataforma cívica Bloc de Progrés Jaume I, i actuen des del 91 (quan els socialistes van perdre les eleccions municipals a València) amb l'objectiu d'aconseguir, segons Tonda que, "el president de la JCF siga elegit pels presidents de falles, que no siga un càrrec polític. Pretenem reformar aspectes de la festa desorganitzats com l'Ofrena a la Mare de Déu o el concurs de teatre de la JCF, i que les falles connecten més i millor amb la nostra llengua". "Mantenim una actitud d'oposició —manifesta Carles Tonda—, però no a les falles, sinó a certes actuacions i a l'estructuració de la JCF. Per aconseguir una millora de la festa, hem d'exhibir la presidència de la Junta, a la qual podrem arribar

Amb l'arribada al poder de PP-UV, el tradicionalisme ha regnat amb còmoda intensitat en el món de les falles. Ara, sorgeix un moviment democratitzador i contemporitzador de la festa que, si bé no és una aposta seriosa i estructurada de canvi, pretén reformar certes directrius de la JCF.

si s'implanta la lliure elecció de president." Carles Tonda tampoc no vol que es considere això com una lluita política, tot i que siga susceptible d'interpretar-se com a tal: "Jo sóc militant del PSOE, però la gent que em segueix creu en distintes alternatives polítiques."

I què en diu la Junta Central Fallera, que per primera vegada veu com des de dos flancs la intenen renovar? Es limita a llevar ferro a l'assumpte. "Tot aquest hermetisme que se'ns atribueix —declara el secretari general de la JCF, José Manuel Izquierdo— no és cert. O, millor dit, és cert en el sentit que la Junta és tan arcaica i immobiliària com la festa. Els fallers tendim a la tradició, no ens agraden massa els canvis. Però la Junta s'elegeix democràticament, i el reglament es crea a base de vots." I anuncia que tots els problemes que s'estan donant a la societat fallera seran tractats en un proper congrés: Em referesc a les propostes que demanen una actualització d'estructures. No vull creure que aquestes maniobres, com les falles en general, tinguen un rerefons polític, tot i que el partit en qüestió que està en el poder acostuma a rendibilitzar la festa amb la propaganda que la premsa dona a les aparicions públiques dels seus membres durant la setmana de Sant Josep." Quant a la federació, diu: "No tenim problemes respecte a la creació d'una federació, però no pot haver-hi un altre reglament. Si es fa, hauran d'escollir." O siga, o dins o fora. En aquesta situació, José Manuel Izquierdo no sembla gaire preocupat per aquestes alternatives o opcions. I és que, en opinió de l'historiador i especialista en falles Gil Manuel Hernández, la Junta, de moment, no pateix amenaces de revolució: "la verdadera realitat és que, ara com ara, no existeix una aposta seriosa i estructurada per al canvi. Fins ara, ningú no l'ha fet. La falla que no està d'acord amb la Junta Central, no li fa massa cas. Aquí acaba tot."

Joan M. Oleague